

Kungsvägen IV: Assi från Håkansböle gård

Opettajain materiaali

Kuninkaantie IV: Håkansbölen kartanon Assi -peli tutustuttaa pelaajat Vantaan kulttuuriympäristöön ja historiaan. Peli sijoittuu Hakunilassa sijaitsevan Håkansbölen kartanon pihapiiriin ja syventyy erityisesti kartanon värikkääseen historiaan ja siellä asuneiden henkilöiden tarinoin. Peli sisältää historiaan liittyvää faktatietoa, oikeiden sekä fiktiivisten tapahtumien kuvailua sekä kulttuuriperinnön pohdiskelua innostavaa materiaalia.

Pelin materiaali koostuu videoista, teksteistä, tehtävistä ja kuvista. Pelin päähenkilönä seikkailee pohjanlepakko Assi.

Opettajain materiaali sisältää otteita pelin sisällöstä sekä lisää pelin teemoihin liittyvää tietoa. Materiaali on kerätty opettajille pelin aiheiden jatkokäsittelyn tueksi oppitunnille sen jälkeen, kun oppilaat ovat pelanneet peliä. Materiaalia voi antaa myös suoraan oppilaille lisälukemiseksi.

Huomioithan, että ryhmät ovat pelin aikana tutustuneet vaihtelevasti pelin sisältämään materiaaliin, riippuen kunkin peliryhmän suorittamien rastien määrästä ja järjestyksestä.

Pelin on luonut Visia GameFactory yhteistyössä Vantaan kaupunginmuseon kanssa. Peli on osa neljän pelin Kuninkaantie -pelisarjaa. Lisätietoa peleistä:

<https://sivistysvantaa.fi/vantaankulttuuriymparistolinjaukset/artikkelit/tulemukaan/opetusmateriaalit.html>

Sisällysluettelo:

Mistä kaikki alkoi	2
1600-luku	2
1700-luku	2
1800-luku	3
1900-luku	3

Mistä kaikki alkoi

...

Håkansbölen kartanon historia ulottuu yli viidensadan vuoden päähän. Yksi Sotungin kylältä lähteneistä, Håkansbölen kartanon alueelle 1500-luvulla asettuneista uudisraivaajista oli Håkan Jönsson, jonka mukaan Håkansböle sai mahdollisesti nimensä.

Pelissä seikkaileva Assi on pohjanlepakko. Pohjanlepakko on maailman pohjoisin lepakkolaji. Suomessa on havaittu yhteensä 13 lepakkolajia, joista kahdeksan on tavattu talvehtivan Suomessa. Kaikki Suomen lepakot ovat hyönteissyöjiä ja suosivat saalistusmaastoinaan metsäisiä ja kulttuurivaikutteisia, eli ihmisen muokkaamia, alueita. Håkansbölen kartanotila tarjoaa lepakoille lepopaikkoja suurissa lehtipuissa ja rakennuksissa sekä hyvät hyönteissaalistuspaikat veden äärellä.

1600-luku

...

Elias Blylodin elämä ei varmasti ollut helppo, elihän hän vuosikymmenet sotilaana. Kun Ruotsi irtautui 30-vuotisesta sodasta, pääsi hän palaamaan kotiin. Eliaksen aatelinimi Blylod tarkoittaa suomeksi lyijyluotia: tuon ajan aseiden luodit olivat lyijykuulia. Blylodin pojat menettivät kartanon tiluksineen velkojille.

1700-luku

...

Nykykielessä sanaa rahvas käytetään useimmiten kuvaamaan "tavallista kansaa". Aiemmin sanalla viitattiin väestön köyhimpiin, alaluokkaan tai säädyttömiin. Säädyttömät eivät kuuluneet mihinkään neljästä säädyistä, jotka olivat aateli, papisto, porvaristo ja talonpojat. Myöhemmin myös talonpoikia on kutsuttu rahvaaksi.

Johan Sederholm (1722-1805) oli merkittävä helsinkiläinen kauppias, laivanvarustaja ja tehtailija. Sederholm hankki omistukseensa velkaantuneita maatiloja, kehitti niitä ja saattoi sen jälkeen myydä tilan hyvällä voitolla. Ruotsin kuningasperheen suosioon hän pääsi järjestelemällä Viaporin, eli Suomenlinnan työmaan hankintoja ja rahoitusta.

Sederholm rakennutti mutterin muotoisen huvimajan kartanon lähelle, lammen rantaan. Se on myöhemmin rakennettu uudelleen kaksikerroksiseksi ja asuttavaksi. Nykyisin mutteritalo on yksityisomistuksessa.

Vastoin Assin videolla kertomaa oikea kuninkaan ruokailupaikka ei sijaitse juuri lammen rannassa, vaan hiukan edempänä.

Kuvassa Mutteritalo vuonna 1955. Lähde:

[https://vantaankaupunginmuseo.finna.fi/Cover/Show?id=vantaa.kuva%3A848%3A34488&index=0&size=l](https://vantaankaupunginmuseo.finna.fi/Cover/Show?id=vantaa.kuva%3A848%3A34488&index=0&size=large)
[arge](#)

1800-luku

...

Munsterhjelmien aikaan alkoi kartanolla kukoistuskausi. Puutarhaa kehitettiin ja Munsterhjelmit myös rakennuttivat uuden päärakennuksen 1840-luvulla.

Anders Lorentz Munsterhjelm oli paitsi kartanonherra myös teollisuuden edelläkävijä. Hän osti myllyn Tikkurilasta ja perusti sen viereen pellavansiemenpuristamon, josta kasvoi Tikkurila Oyj, yksi johtavista maatalon yrityksistä Pohjois- ja Itä-Euroopassa.

Piirroskuvassa kuvitteellinen Munsterhjelmien perhepotretti.

...

Anders Lorentz myi kartanotilan Konrad Viktor "Konni" Zilliacukselle, joka oli naimisissa Munsterhjelmien uusperheen tyttären kanssa. Konni oli naimisiin mennessään vain 23-vuotias ja hänen vaimonsa Lovisa Fredrika Adelaide Konnia 11 vuotta vanhempi, mikä herätti keskustelua seurapiireissä. Konni oli itsenäisyysaktivisti, seikkailija-kirjailija ja hevostmies, joka lopulta jätti vaimonsa ja muutti Amerikkaan.

...

Oscar Andelinin ostaessa kartanotilan tuli kartanon emännäksi hänen vaimonsa Aline Andelin, joka myös oli Munsterhjelmien sukua. Andelinit myivät kartanon vuonna 1905 pankkivirkailija Arvid Sanmarkille. Kuitenkin edelleen kartanolla säilyi sukuyhteys Munsterhjelmien uusperheeseen, sillä Arvidin vaimo Emilia, "Lilli", oli Anders Lorentz Munsterhjelmien vaimon tyttärentyttärentytär.

1900-luku

...

Kuvassa Arvid ja Lilli Sanmarkin lapset Carl, Emelie, Beata-Sophie ja Per Kasten.

Lähde: <https://vantaankaupunginmuseo.finna.fi/Record/vantaa.kuva:992:450>

...

Uuden kartanon päärakennuksen rakennustyöt aloitettiin vuonna 1905, minkä vuoksi tuo vuosiluku on kirjattu rakennuksen pääoven yläpuolelle. Ensimmäiset asukkaat, eli Sanmarkin perhe, muuttivat kartanon uuteen päärakennukseen kuitenkin vasta 1908.

Vantaan kaupunki osti kartanon Sanmarkin perikunnalta vuonna 2005, minkä jälkeen kunnostettiin ensin puutarha ja sitten rakennukset. Kartanon päärakennuksen ja joidenkin ulkorakennusten kunnostus on kesken (tilanne talvella 2020).

Kartanon päärakennus on jugendtyyliä edustava kokonaistaideteos, johon kuuluu rakennus huonekaluineen. Jugendtyylille ominaisesti rakennuksessa on paljon värikkäitä pintoja, paljon ikkunoita sekä aika villejäkin ratkaisuja.

...

Håkansbölen kartanon pehtoori asui pihapiirin keltaisessa rakennuksessa, jossa pidetään nykyisin kahvilaa. Pehtoori oli tärkeä isännän luottomies ja palvelusväen johtaja.

Materiaalin lähteenä käytetty muun muassa Kartanon kummit ry:n keräämiä tietoja (<https://kotiseudut.fi/kartanonkummit/kartano>) sekä Elina Riksmanin kirjoittamaa kirjaa Håkansbölen kartanossa.